

„SEKSTINGO“ PAVOJAI. KĄ TURI ŽINOTI TĖVAI?

Vis daugiau vaikų ir paauglių kasdien naudojami informacinėmis technologijomis, o kartu plinta ir nauja grėsmė – sekstingas, kuomet internetinėje erdvėje, socialiniuose tinkluose ar telefonais dalijamasi intymaus turinio vaizdais bei žinutėmis, kurie yra paviešinami. Dažniausiai sekstingas vyksta mobiliaisiais telefonais, tačiau gali būti naudojamas ir el. paštas, socialiniai tinklai, bendravimo programos, tokios kaip "Skype" ir kitos. Paaugliai šio termino neįvardija kaip "sekstingo", tačiau tai padeda suaugusiems lengviau suprasti prasmę. Pagrindinė sekstingo problema - intymių vaizdų išplatimas socialiniuose tinkluose, mokyklose, tarp bendraamžių.

Tarptautinis tyrimas „EU Kids Online“ jau 2011 m. parodė, kad 4 proc. 9 - 16 metų amžiaus Lietuvos vaikų siuntė, o kas penktas tokio amžiaus vaikas yra gavęs seksualinio turinio vaizdų ar žinučių. Pastebima, kad, merginos dažnai siunčia savo apnuoginto kūno nuotraukas, norėdamos parodyti save ar padaryti įspūdį kitiems, nepagalvodamos apie galimas pasekmes. Tuo tarpu vaikinai dažniau linkę platinti kitų asmenines nuotraukas, siekdami išjuokti ar atkeršyti.

Kuo ir kaip mes, suaugusieji, galime padėti vaikams?

- Priminkite vaikams, jog virtualioje erdvėje gali slypėti įvairių pavojų, todėl naudotis informacinėmis technologijomis reikėtų apdairiai. Bendravimas yra raktas!
- Pasakykite savo vaikui, kokį elgesį laikote priimtiniu internete ir kas, jūsų nuomone, yra nepriimtina.
- Domėtis technologijomis ir tuo, ką vaikai su jomis veikia.
- Kalbėtis su savo vaikais apie sekstingo keliamus pavojus ir kaip jis gali padaryti neigiamą poveikį jų įvaizdžiui internete.
- Paaiškinti, kad sekstingas yra netinkamas elgesys.
- Skatinti savo vaiką pasakyti jums, jeigu jis atpažįsta nuotraukoje esantį asmenį. Nepamirškite, kad asmuo nuotraukoje gali būti auka ir nežinoti, kad tokios nuotraukos platinamos.
- Pasakykite savo vaikui, kad gali būti nelegalu siųsti ar persiųsti seksualinio turinio nuotraukas, žinutes ar vaizdo medžiagą mobiliuoju telefonu, kad jie gali pažeisti įstatymą ir susidurti su teisinėmis pasekmėmis, jeigu dalyvaus sekstinge.
- Domėkitės, ką jie veikia internete nepažeisdami jų privatumo.
- Nebausti vaikų už grėsmes, su kuriomis jie susidūrė internete.
- Ekspertai ir paaugliai teigia, kad geriausias patarimas, kurį jie gali duoti tėvams ir globėjams apie tai, kaip jiems derėtų kalbėtis su savo vaikais ir kaip juos apsaugoti nuo žalos – **nereaguoti pernelyg jautriai!**
- Kreiptis pagalbos, kai jaučiame, kad negalime vaikui padėti patys.

Mes gimėme ir augome aplinkoje be interneto, mobiliųjų telefonų, gyvenome realų gyvenimą, todėl iškilus problemai sugebame atsijungti nuo gyvenimo virtualioje realybėje ir tęsti gyvenimą, tačiau mūsų vaikai gimė technologijų amžiuje ir auga su mobiliaisiais telefonais, nešiojamaisiais kompiuteriais ir kitomis skaitmeninėmis priemonėmis nuo pat mažens. Visas gyvenimas jiems yra šių dviejų realybių samplaika, todėl ir išgyvenimai, emocijos, potyriai virtualioje realybėje jiems yra ne mažiau svarbūs nei realybėje. Atvirkščiai - auditorija, stebinti kas vyksta jūsų vaiko gyvenime socialiniuose tinkluose tik sustiprina kiekvieną skaudų žodį, juokelį ir patyčias.

Patirdamas patyčias vaikas ar paauglys nebegali jaustis saugus net namie, kur atrodo per namų sienas neperžengs niekas kėsinantį jam padaryti žalos. Dėl interneto pasiekiamumo vaikas gali būti terorizuojamas net savo "saugioje erdvėje" ir tai gali vesti į liguistą savęs izoliavimą nuo visuomenės.

Paaugliai dažniau linkę kreiptis pagalbos į bendraamžius nei į tėvus, nes baiminasi būti nesuprasti ar pasmerkti. Tėvams, sužinojus apie situaciją, į kurią pateko vaikas, patariama ne pulti teisti, bet išklausti ir drauge ieškoti būdų, kaip spręsti problemą.

Patarimai, kaip elgtis susidūrus su kibernetinėmis patyčiomis

- Užblokuokite žinutes, gautas iš kibernetinių chuliganų, ir išsaugokite jas kaip įrodymą, galintį jį nustatyti.
- Jeigu jūsų vaikas vis tiek gauna grasinančius laiškus ar teksto žinutes, padėkite jam ištrinti dabartinę paskyrą ir susikurti naują.
- Išsaugokite jas kaip įrodymus.
- Jeigu kibernetinis chuliganas tinklalapyje patalpino nepatogias nuotraukas ar asmeninę informaciją apie jūsų vaiką, kreipkitės pagalbos į interneto paslaugų teikėją, tinklalapio administratorių ir, jei būtina, praneškite vietos teisėsaugos institucijai, kad panaikintų tinklalapį.
- Jeigu kibernetinis chuliganas kartu mokosi su jūsų vaiku, praneškite mokyklai ir prašykite mokyklos administracijos pagalbos. Jeigu jūsų vaikui grasinama, praneškite teisėsaugos institucijai.
- „Karštosios linijos“ paslauga galite pasinaudoti Interneto svetainėje paspaudę nuorodą <http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/main/report> - bet kada galite pranešti apie Jūsų pastebėtą neteisėtą ar žalingą informaciją internete, kuri bus patikrinama ir perduodama atsakingoms institucijoms.

Lietuvoje kaip ir visoje Europoje veikia projektas „Saugesnis internetas“. Saugesnio interneto informavimo centro funkcijų vykdymas – tai visuomenės švietimas saugaus interneto tema. Daugiau informacijos rasite apsilankę adresu <http://www.draugiskasinternetas.lt/lt>.

„Pagalbos linijos“ veiklą vykdo ir pagalbą saugesnio interneto klausimais teikia „Vaikų linija“, kur teikiama pagalba vaikams, internete susidūrusiems su tokiais pavojais kaip viliojimas, patyčios, priekabiavimas, žalingas turinys, ar kita nemalonia ar bauginančia patirtimi naudojantis interneto technologijomis. „Vaikų linijai“ galima skambinti telefonu 116111, rašyti elektroninius laiškus arba dalyvauti diskusijose interneto svetainės vaikulinija.lt forume. Vaikų saugumo internete bei jame kylančių grėsmių klausimais į „Vaikų linijos“ konsultantus gali kreiptis ir tėvai. Be to, naudingos informacijos galima rasti „Vaikų linijos“ interneto svetainėje <http://www.vaikulinija.lt/>.

Nemokamas psichologo konsultacijas Kretingos rajone teikia mokykloje, bei Kretingos rajono švietimo centro pedagoginės psichologinės pagalbos skyriuje dirbantys psichologai.

Taigi, pats svarbiausias dalykas norint padėti savo vaikams - tai būti tėvais. Turite supažindinti savo vaiką ne tik su realaus gyvenimo pavojais, bet ir virtualiomis grėsmėmis. Būtina apie tai kalbėti daug ir dažnai, kad užmegztumėte tvirtą ryšį ir įgytumėte visišką pasitikėjimą. Svarbu, kad vaikas suprastų pavojus su kuriais gali susidurti ir jaustųsi drąsiai kalbėdamas su jumis apie nemalonumus patiriamus internete.

Žinokite, ką jūsų vaikas veikia ne tik kieme, bet ir internete. Domėkitės vaikų pomėgiais bei elgesiu virtualioje realybėje ir formuokite brandžias asmenybes gebančias atsakingai naudotis šių ir ateinančių laikų technologijomis.

Informaciją paruošė
Kretingos rajono švietimo centro pedagoginės
psichologinės pagalbos
skyriaus psichologė Eglė Deksnienė